

Asia: VN/7187/2026

Lausuntopyyntö Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

1. Yleiset kommentit Oikeuspalveluviraston ehdotuksista

Kommentit

Esityksessä muutetaan merkittäväällä tavalla oikeuspalveluviraston toimistorakennetta ja toimipaikkaverkostoa. Toimistojen määrä pienenee Manner-Suomen osalta nykyisestä 44 toimistosta 19 toimistoon ja toimipaikkojen määrä 158 toimipaikasta 38 toimipaikkaan. Muutosta perustellaan mm. nykyistä yhtenäisemmällä verkostorakenteella, toiminnan ohjauksen ja johtamisen tehostumisella sekä tuottavuuden parantumisella. Esityksen mukaan uudistuksessa on pyritty huomioimaan myös asiakasnäkökulmaa. Jo nyt iso osa asioista hoidetaan puhelimitse (70–80 %) tai muuten etänä ja lakkautettavista toimipaikoista noin 80 % on sellaisia, joissa ei ole henkilöstöä. Jatkossakin 97,4 % suomalaisista saavuttaisi Oikeuspalveluviraston palvelut korkeintaan tunnin ajomatkalla. Lisäksi käyntiasiointia kootaan myös valtionhallinnon Suomi-pisteisiin.

Toimintaympäristön muutoksesta, monikanavaisten palvelujen käytön lisääntymisestä ja muista esitetyistä perusteluista huolimatta oikeuspalvelujen saavutettavuus uudistuksen myötä käytännössä heikkenee nykytilanteeseen verrattuna. Uudistuksessa saavutettavat taloudelliset säästöt ovat toimitilojen ja palkkamenojen osalta yhteensä noin 1,1 milj. euroa eli lakkautusten määrään verrattuna suhteellisen pienet.

Oikeuspalveluviraston toimistorakenteen ja toimipaikkaverkoston uudistus voidaan nähdä jatkumoa valtion valitettavalle vetäytymiselle alueilta ja varsinkin pieniltä paikkakunnilta. Uudistuksen myötä oikeuspalvelujen saatavuus heikentyy erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Näillä alueilla on paljon iäkästä väestöä, jonka mahdollisuudet käyttää sähköisiä palveluja ovat rajalliset, niin myös näiden alueiden julkiset liikenneyhteydet. Yleisemminkin uudistuksen kattamat palvelut (oikeusapu, edunvalvonta, talous- ja velkaneuvonta) ovat sellaisia, että henkilökohtainen asiointi ja palvelujen saavutettavuus ovat asiakkaan kannalta tärkeitä tekijöitä. Lisäksi uudistuksen myötä osalla henkilöstöä työmatkat pitenevät ja työmatkakulut kasvavat. Virkapaikka muuttuisi 94 henkilöllä. Samalla paikallistuntemus heikentyy ja myös esteellisyyksien määrän ennakoitaan kasvavan.

Vaikka uudistus ja sen tavoitteet ovat valtionhallinnon näkökulmasta perusteltuja, kokonaisuuden kannalta asiakasnäkökulma ja palvelujen saavutettavuuden heikentyminen painavat vaakakupissa niin paljon, ettei uudistusta voida pitää hyväksyttävänä.

Mikäli uudistus toteutetaan esitetyllä tavalla, sen vaikutuksia on seurattava ja arvioitava. Esille nouseviin epäkohtiin tulee löytää ratkaisut niin, että oikeuspalveluiden saavutettavuus ja alueellinen yhdenvertaisuus turvataan koko maassa.

2. Edunvalvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

--

3. Talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

--

4. Oikeusaputoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

--

5. Ehdotus johtavan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimuksesta

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

--

6. Ehdotus viroista, joissa edellytetään erinomaista ruotsin kielen taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

--

7. Edunvalvonnan sijaistoimistot

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

--

8. Ehdotus toimipaikoista

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Oikeuspalveluviraston toimipaikkojen määrä vähenisi uudistuksen myötä huomattavasti, 158 toimipaikasta 38 toimipaikkaan. Esimerkiksi Pohjois-Karjalasta uudistuksessa lakkautetaan yhteensä 12 asetuksiin kirjattua toimipaikkaa ja jäljelle jäävät vain Joensuun ja Lieksan toimipaikat. Vaikka suuressa osassa lakkautettavia toimipaikkoja ei ole vakinaista henkilöstöä, ajanvarausmahdollisuus on ollut palvelujen alueellisen saavutettavuuden ja kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta merkittävä asia.

Siitä huolimatta, että suuressa osassa lakkautettavia toimipaikkoja ei ole vakinaista henkilöstöä, ajanvarausmahdollisuus on ollut palvelujen alueellisen saavutettavuuden ja kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta merkittävä asia. On valitettavaa, että valtionhallinnon säästöt ja niihin liittyvät uudistukset toteutetaan toistuvasti helpoimmalla kaavalla alueellisia toimintoja lakkauttamalla ja palvelujen saatavuutta heikentämällä, ei keskushallintoon kohdistuen.

Palvelujen asiakkaiden tarpeita vastaava ja mahdollisimman yhdenvertainen saavutettavuus tulee jatkossakin turvata esimerkiksi henkilökohtaisten tapaamisten avulla, liikkuvilla palveluilla ajanvarausmahdollisuuksineen tai julkisen hallinnon yhteisten asiakaspalvelupisteiden (ns. Suomi-pisteet) avulla. Uudistuksen vaikutuksia tulee seurata ja arvioida, ja mikäli ongelmia tai epäkohtia palvelujen saatavuudessa ilmenee, niihin on puututtava.

Mahonen Sirpa

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto - Kimmo Niiranen, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen-yksikkö